

Nr 2

Försvarsutskottets betänkande med anledning av motion angående krigsplaceringen av värnpliktiga lantbrukare.

I motionen 1973:21 av herr Fågelsbo (c) har hemställts att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller att sådana bestämmelser utfärdas i fråga om krigsuppskov samt krigsplacering inom hemvärdet för värnpliktiga lantbrukare som möjliggör dels att betryggande arbetskraft säkerställs för lantbruket under krisförhållanden, dels att nuvarande olägenheter för lantbruket vid fullgörande av repetitionsövningar i fred elimineras.

Utskottet

Motioner med samma syfte behandlades av 1972 års riksdag. Försvarsutskottet (FöU 1972:20) erinrade bl. a. om direktiven för 1972 års värnpliktsutredning och om arbetet med en modernisering av jordbrukets blockorganisation. Motionerna avslögs (10 november).

Blockorganisationen inom jordbruket ingår i en av uppskovsgrupperna enligt uppskovskungörelsen (1959:146). Kungl. Maj:ts bestämmelser för en ny blockorganisation trädde i kraft den 1 juli 1972. I samarbete mellan berörda myndigheter och Lantbrukarnas riksförbund utformas blockorganisationen enligt Kungl. Maj:ts beslut. Önskemål om uppskov för de värnpliktiga lantbrukarna torde komma att prövas noga och individuellt, med beaktande av behoven för både folkförsörjningen och totalförsvaret i övrigt.

Krigsplacering av värnpliktiga i hemvärdet sker efter frivilligt åtagande och militär myndighets medgivande. I sitt betänkande om hemvärdet (SOU 1969:40) anförde 1966 års värnpliktskommitté att den ansåg det önskvärt att öka antalet värnpliktiga som efter frivilligt åtagande kan krigsplaceras i hemvärdet (s. 83). Chefens för armén bestämmelse om en viss kvot värnpliktiga som kan ställas till hemvärdets förfogande har numera slopats. Däremot kvarstår en individuell prövning, såväl beträffande krigsorganisationens behov som angående behov och lämplighet från hemvärdets synpunkt.

Enligt vad utskottet har inhämtat söker sig åtskilliga värnpliktiga lantbrukare till hemvärdet. Den som är krigsplacerad där skall enligt 16 § hemvärdskungörelsen inte inkallas till repetitionsutbildning. För att få kvarstå i hemvärdet måste han i fredstid fullgöra utbildning under minst 20 timmar varje år.

De problem beträffande värnpliktiga lantbrukare som påtalas i motionen har betydelse både för folkförsörjningen och för den enskilde lantbrukaren. Som framgår av vad utskottet nu har anförts kan dessa problem i viss utsträckning lösas inom ramen för gällande bestämmelser.

I sammanhanget bör liksom tidigare beaktas att resultaten av 1972 års värnpliktsutredning kan medföra ändringar bl. a. av tiden för utnyttjande av de värnpliktiga i krigsorganisationen.

Utskottet vill vidare erinra om att de problem som påtalas i motionen även gäller många andra värnpliktiga.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet bifall till motionen.

Utskottet hemställer

att riksdagen avslår motionen 1973:21.

Stockholm den 15 februari 1973

På försvarsutskottets vägnar

PER PETERSSON

Närvarande: herrar Petersson i Gäddvik (m), Gustavsson i Eskilstuna (s), Enskog (fp), Gustafsson i Uddevalla (s), Gustavsson i Ängelholm (s), Häll (s), Öhvall (fp), Brännström (s), Glimmér (c), Virgin (m), Gernandt (c) och Runesson (s).